

OMAGIU POSTUM PROFESORULUI POMPILIU MANEA (7 OCTOMBRIE 1935 – 15 IUNIE 2015)

Mircea POPA¹

mircea_al_popa@yahoo.com

ABSTRACT: Outstanding personality, a man with reckless energy, captured by the charm of intelligence and human progress, Prof. Eng. PhD. Pompiliu Manea gave passionately to his fellows a great amount of love and altruism, charity, participating in numerous sponsorships, generosity acts and human solidarity. He was a pleasant person, witty, with a sense of values, a man who had the cult of friendship and spirit of helpfulness .

This article makes an incursion into the life and work of this remarkable son of Cluj, who has made an important contribution to the development of Romanian cultural and scientific heritage.

KEYWORDS: Pompiliu Manea, Cluj, medical equipment, science, culture, travel

Cu puțin timp înaintea împlinirii vârstei de 80 de ani s-a stins din viață pe neașteptate în reședința lui de la Temco-Cluj-Napoca, profesorul inginer dr. Pompiliu Manea, membru de onoare al Academiei de Științe Medicale, secretar al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFST) Filiala Cluj-Napoca, redactor șef al „Revistei de Economie și Administrație Sanitară”, președinte fondator al SC Tehno Electro Medical Company.

Tocmai se întorsese dintr-un amplu turneu de contacte și întâlniri cu românii de peste hotare, care a durat o sută și una zile și care a însemnat vizitarea a 27 de capitale europene, în vederea finalizării unuia dintre proiectele sale cele mai dragi, intitulat „Românii și comunitatea europeană”. Timp de mai bine de trei luni, între 1 martie și 11 iunie vizitase țară după

¹ Prof. univ. dr. la Universitatea „1 Decembrie”, Alba Iulia; membru titular al Filialei CRIFST Cluj-Napoca

țară, oraș după oraș, în ideea cunoașterii cât mai exacte a comunităților românești de acolo, a modului lor de organizare, a vieții și dorințelor acestora. A fost oaspetele tuturor institutelor culturale românești de peste hotare, al asociațiilor și societăților celor din diaspora, s-a familiarizat cu problemele lor, cu stilul lor de viață și de afirmare. Pe tot acest răstimp condusesse singur mașina cu care călătorea, oprindu-se din când în când să-și viziteze prietenii și cunoscuții, dar locuind de cele mai multe ori la hotel.

Una de peste alta, a fost vorba de o activitate laborioasă și solicitantă, care a presupus multă concentrare și consum de energie, astfel că, în dimineața în care revenise din nou acasă odihnindu-se în patul care-i lipsise atât de mult se simțea atât de bine și de ușor, încât a spus celor care au venit să-l trezească dimineața: „Mai lăsați-mă puțin!”, iar când aceștia au revenit după ceva timp, n-au putut decât să constate că Îngerul său cel Bun îl luase cu el spre odihna veșnică. Era chiar ziua din luna iunie în care s-a stins din viață și Eminescu, marea sa pasiune culturală.

Este o mare pierdere pentru lumea științifică, tehnică, culturală și medicală din Cluj-Napoca, obișnuită să primească sfatul și ajutorul lui în multe din problemele de fiecare zi. Avea ardentă încă o dorință de mare folos, între atâtea altele: era dornic să lanseze la o nouă „Joiă Temco”, revista pe care să o editeze într-o formulă și o înfățișare mult îmbunătățite. Mie, personal, îmi comunicase acest proiect al său de a face din revistă un centru abilitat nu numai de informație tehnică și de tehnică medicală, ci și o revistă de cultură și dezbateri științifică în adevăratul înțeles al cuvântului. Mi-a și oferit cu generozitate un spațiu de 30 de pagini, pe care urma să-l îmbogățim cât de curând cu rubrica „De la românii de peste hotare”.

Omul de știință și de cultură de care vorbim s-a născut la 7 octombrie 1935 în localitatea Purani, din Teleorman, nu departe de Alexandria și aproape de Vitănești, satul în care s-a născut C. Noica, căruia îi purta o stimă deosebită (numele satului aveam să-l întâlnesc în ediția pe care am îngrijit-o de curând din memorialul de război al colonelului Hanibal Orațiu Dobjanski, care în Primul Război Mondial a campat mai mult timp cu detașamentul său în zonă, de unde a și fost luat prizonier de trupele inamice ale lui Makensen).

Viitorul inginer provenea dintr-o familie de țărani harnici și des-toinici, tatăl dovedind de timpuriu o inclinare spre tehnică, îmbrățișând meseria de maistru mecanic agricol și proprietar al primului tractor din satul său. Alături de el a ucenicit copilul Pompiliu între 1945 și 1952 la

muncile câmpului dar și la cele de „tractorist, batozar și mecanic agricol”, așa cum notează ulterior fiul în CV-ul pe care îl alcătuiește. Odiseea învățării sale e caracteristică pentru fii de chiaburi, de oameni înstăriți sau de „elemente mic-burheze reacționare”, pentru care s-a deschis „lupta de clasă”, trebuind să plătească nu numai părinții, ci și copiii lor, în așa fel încât să învețe de mici că statul „democrat-popular” e doar pentru cei cu dosar bun. A trecut astfel pe la Școala Normală „Carol I” din Câmpulung Muscel, pe la Școala de Pilotaj și Zbor cu motor de la Clinceni, lucrând între 1952–1955 la compania Tars de la Băneasa, pentru a-și termina liceul în cele din urmă la „Spiru Haret” din capitală. Întâlnindu-se cu fostul său profesor și mentor, Augustin Z.N. Pop, acesta l-a îndemnat să se îndrepte spre un sector de activitate mai puțin bătător la ochi și așa a ajuns să studieze tehnica aparaturii medicale, urmând un curs pregătitor la Școala Tehnică Postliceală de aparatură medicală, în urma căruia a avut șansa să lucreze în domeniu, mai întâi la Spitalul din Reghin (1957–1962), apoi la Spitalul Clinic din Fundeni (1962–1964) și Industria Tehnică Medicală din București, de unde a fost preluat de Direcția Județeană Sanitară Cluj, ca director la AJIRAM. În această postură a început bătaia lui pentru înzestrarea clinicilor și spitalelor clujene cu aparatură nouă, modernă, funcțională, drept pentru care multe cabinete s-au golit de vechile „moșteniri burheze”, destinate casării, unele dintre ele cu un trecut dintre cele mai glorioase (aparatură Röntgen din 1914 sau stomatologică din 1926), ceea ce l-a determinat să nu le arunce la lada cu vechituri, ci, după exemplul Muzeului de Istorie a Farmaciei din casa Hintz din centrul Clujului, să încerce să înjghebe o colecție de aparatură medicală. Aceasta a ajuns în curând la un număr de peste 400 de exponate, ceea ce i-a oferit ocazia să le destineze unor expoziții publice, începând cu cea de la Studioul de Radio din 1979, cu cele de la Casa de Cultură a Studenților sau cu acelea patronate de acad. C.Daicoviciu la Muzeul de Istorie al Transilvaniei, apoi în alte și alte locuri. „Colecția de aparatură medicală Pompiliu Manea” a ajuns în curând să nu fie numai cunoscută, ci și apreciată, prin participarea ei la Târgul Internațional „Rom-medica” din 1990–2011. Adevăratul succes a venit din participarea sa la al 9-lea congres european al Muzeelor Tehnicii de la Leeds, urmată apoi de prezența sa la Porto în 2003 și Viena în 2004, care a confirmat valoarea unor astfel de întreprinderi, foarte căutate în spațiul european. În urma experienței dobândite în domeniu, colecționarul a redactat cartea „*Colecția de aparatură medicală Pompiliu Manea*”, carte

apărută în 2004 la Editura Mediamira, urmată apoi de *Aparatura pentru radiologie și imagistică medicală* din 2007. A fost începutul unor contacte și experiențe benefice care s-au înmulțit și diversificat an de an.

Începutul acestei specializări s-a produs cu mulți ani în urmă, când în urma avântului luat de industria de aparatură medicală din țară și din străinătate, el a fost obligat să țină pasul cu noutățile care apăreau în domeniu. Direcția Sanitară la care lucra l-a trimis periodic la o serie de specializări profesionale la fabrici și ateliere specializate, cum ar fi Uzinele Medicor din Budapesta (1065, 1972, 1982), Uzinele Tur din Dresda (1979 și 1985), Uzinele Gamma Muvek din Budapesta, Uzinele Siemens din Erlangen (1990), Uzinele General Electric Medical Systems din Paris (1994), Uzinele Philipps din Olanda (1992), Uzinele Dornier Medizin Tehnic München, Uzinele Picker din SUA, continuând cu altele din Austria, Japonia, Italia, Cehia etc. În paralel, a crescut și preocuparea sa pentru atingerea unui nivel de pregătire profesională cât mai înalt. A fost nevoit să învețe și să se perfecționeze, absolvind în 1965 Facultatea de Transporturi de la Institutul Politehnic București, urmând totodată, la Institutul de Fizică Atomică condus de acad. Horia Hulubei, un curs postuniversitar pentru utilizarea izotopilor radioactivi. Specializarea maximă a obținut-o în august 2005, când a obținut titlul de doctor în inginerie electrică acordat de Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, avându-l drept conducător de doctorat pe prof. Radu Munteanu. În acest fel a urmat o mulțime de cursuri de specializare în mai toate domeniile care priveau aparatura medicală în lithotripsie extra-corporală, ecografie, pentru video-microscop, pentru micro-foto radiologie, pentru radiologie stomatologică, aparatura radiologică, aparatură de anestezie și terapie intensivă, medicină nucleară, oncologie, radiofrecvență și ablația tumorilor hepatice, pentru defibrilări cardiace, pentru laparoscopie abdominală și ginecologică, chirurgie endoscopică etc., inițiere care s-a făcut la fața locului la uzinele producătoare. În curând, nevoia de a stăpâni și exploata la indici cât mai înalți această aparatură a impus familiarizarea viitorilor medici și tehnicieni de întreținere (ingineri) cu o cunoaștere cât mai exactă a tehnicilor de lucru. Dacă în anii 1968–1995 a predat cursuri de radiologie și medicină nucleară la școli tehnice sanitare din București și Cluj, în octombrie 1974 s-a creat de către Octavian Fodor în cadrul Institutului de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca un curs facultativ de Tehnica întreținerii și funcționării aparaturii medicale de stomatologie, pentru ca în 1977 să fie numit șef

de lucrări la Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca pentru a preda cursul „Fizica radiațiilor Röntgen și radioprotecția”, apoi la Universitatea Tehnică cursul de „Tehnica investigațiilor radiologice” (1997), fiind invitat și la Universitatea similară din Iași pentru a preda un curs de „Imagistică medicală” (1998). După obținerea doctoratului și publicarea tezei sun titlul *Cercetări privind evoluția aparatului de măsură pentru diagnostic și tratament medical* (Ed. Universității Tehnice, 2005), profesorul inginer Pompiliu Manea a devenit un cadru de bază al Universității tehnice, predând în cadrul Universității Tehnice un curs post-universitar de „Protecția împotriva radiațiilor în medicină și tehnică”. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât teza sa aborda întreaga plajă de aparaturii medicale, folosite în toate domeniile, și anume: aparatura medicală pentru radiologie, aparatura medicală pentru electro-fizioterapie, aparatura medicală pentru oftalmologie, aparatura pentru laboratorul de explorări funcționale, aparatura de anestezie și reanimare, aparatura de sterilizare, aparatura medicală pentru stomatologie, cabinet și tehnică dentară. Apertura preocupărilor sale s-a lărgit mult pe baza sugestiilor primite de pe urma studiilor de specialitate urmate la Școala doctorală a Universității Tehnologice Belfort Montbeliard din Franța (2012–2013), unde s-a afirmat prin susținerea unui studiu doctoral cu titlul *Ingineria medicală din România din 1848 până în 2012*. Întreagă această activitate a fost însoțită în toți acești ani de participări la expoziții interne și internaționale, congrese și simpozioane dintre cele mai diferite, mărturisind dorința intimă a doctorului inginer pentru o cât mai bună ținută științifică.

În ultimii ani, această maximă valorizare a calificării profesionale s-a îmbinat cu preocuparea omului de cultură de a ajuta și impulsiona ridicarea orizontului de cunoaștere al semenilor prin organizarea de întâlniri cu oameni de cultură și știință valoroși sau cu scriitori și militanți pe tărâm național stabiliți în străinătate, găzduind astfel reuniuni dintre cele mai interesante, cu confrăți ai noștri din Franța, Italia, Canada, Republica Moldova etc. De mare succes s-au numărat întâlnirile publicului cu vajnicul luptător din rezistența românească Ogoranu, căruia i s-au recunoscut postfestum studiile urmate în tinerețe la Cluj sau întâlnirile cu poezia carcerală a lui Radu Gyr, poezie salvată de la dispariție de unul dintre cumnații săi, A. Cristea, care a reținut pe de rost în perioada detenției petrecută alături de Gyr, multe din poeziile acestuia intrând astfel în circuitul literar național. Alte întâlniri – în cadrul Zilelor Temco, permanentizate ca

„Joia Temco” –, au fost dedicate poezilor Eminescu și Blaga, altor scriitori, lansării de cărți și reviste („Orașul”, „Curierul” de la Vâlcea, „Revista de economie și administrație sanitară”, aceasta fiind o concepție proprie), aniversări și comemorări, dar și aducerea în actualitate a unor aspecte, atitudini, luări de poziție absolut necesare. Multă vreme moderatorul acestora întâlniri a fost cunoscutul reporter și ziarist Constantin Mustață, însoțit de nelipsitul jurnalist de la Rm. Vâlcea, Ioan Barbu. Ca urmare a prezentării publice a unor aspecte reprobabile din totalitarism, Pompiliu Manea s-a simțit îndreptățit să-și facă cunoscut dosarul de la Securitate, astfel că el a dat publicității o carte de atitudine civică intitulată *Trei ani din viața mea (1986–1989) din dosarele Securității*, apărută în 2014, care dă seama de abuzurile și discriminările politice suferite.

Anii din urmă ne-au dezvăluit o altă latură a personalității lui Pompiliu Manea, cea de degustător de valori și de pelerin prin țările și continentele mapamondului, plăcerea de a călători și de a fi pus în situații de viață cât mai neobișnuite. Începutul acestor adevărate „aventuri spirituale” a debutat prin hotărârea insolită de a face înconjurul lumii pe un vas de croazieră olandez reluând experiența unor exploratori cunoscuți de a cunoaște la fața locului oameni noi, moduri de viață și de habitat cât mai ieșite din comun. Expediția a debutat pe continentul american la 5 ianuarie 2011, ora 13:45, când s-a îmbarcat pe vasul „Ms Amsterdam” în portul Everglades din Florida, pentru a parcurge 60.000 de mile de uscat, trei oceane, peste 30 de mări, golfuri, strâmtoni, canale, numeroase insule și așezări omenești. Primul contact cu această lume neobișnuită s-a petrecut în Caraibe, insulele Cayman, Costa Rica, Panama, Ecuador, Peru, Paraguay, Chile, apoi a venit la rând Polinezia Franceză cu Insula Paștelui, insulele Tahiti, Bora Bora Arhipelagul Cook, Tonga, Marchize. O nouă etapă a reprezentat-o Oceania, Noua Zeelandă și Australia, Papua Noua Guinee, apoi Asia (Philippine, Hong Kong, Saigon, Singapore, Ceylon, Sri Lanka, emiratele arabe, Iordania, Israel, Turcia), apoi Africa (Egipt, Maroc), Europa (Grecia, Italia, Spania, Portugalia). Sfârșitul călătoriei a avut loc la jumătatea lunii mai și s-a soldat cu 650 de pagini de jurnal, 7.000 de fotografii și peste 56 ore de video-film. Toate impresiile culese le-a dăruit cărții sale *Peregrin pe cinci continente*, ed. Mediamira, Cluj-Napoca, 2011, pe care a lansat-o la una din „Joie Temco” și din care a semnalat pe parcurs mai multe pagini în „Făclia” de Cluj și „Curierul” de Rm. Vâlcea. Însoțită de o

mulțime de fotografii, hărți și planșe, cartea este o comoară de informații alternând între modelul de Baedeker și cel de jurnal de croazieră.

Odată deschis acest apetit al călătoriilor neobișnuite, Pompiliu Manea se angajează în continuare și la alte expediții ieșite din comun. De astă dată dorința lui a fost aceea de a relua itinerarul străbătut de Emil Racoviță în 1898 pe vasul „Belgica” între ghețurile nesfârșite de la Polul Sud. În 2014 el se angajează să refacă traseul marelui explorator român, așa că se îmbarcă din zona Insulei Magellan, acolo pe unde l-au dus pașii pe compatriotul nostru Iulian Popper, pentru Antarctica. Cele văzute și trăite acolo ni le-a relatat în cartea *Emil Racoviță și urmașii lui spre Polul Sud* (ed. Madiamira, Cluj-Napoca, 2014), o carte la fel de senzațională ca și cea amintită anterior. Cartea aceasta ar fi urmat să fie completată de o alta privind experiența sa de a atinge Polul Nord al lumii europene, fapt trăit de el la sfârșitul anului 2014, când a călătorit de la Oslo spre ținuturile nordice. Evident seria prospecțiunilor sale pe harta lumii ar fi urmat a se întregi cu alte cărți, cum ar fi fost cea privitoare la „Viena românească”, cum îi plăcea să ne avertizeze, sau la cea pe care o proiectase în ultima sa călătorie europeană și care îi viza pe românii din diaspora.

Toate acestea vorbesc fără puțință de tăgadă de o personalitate covârșitoare, de un om cu o energie debordantă, cucerit de farmecul inteligenței și progresului uman. Ca unul căruia nu i-a venit nimic de la sine, care a luptat și suferit pentru a răzbate la înaltele cote ale perfecționării profesionale, care a ridicat la Cluj o întreprindere de succes, aflată nu de puține ori pe locuri fruntașe în Topul Național al Firmelor Private din România, omul Pompiliu Manea a dăruit semenilor săi fără multă rețineră o mare cantitate de dragoste, altruism, binefacere, participând la numeroase sponsorizări, acte de generozitate și solidaritate umană. Era un om plăcut, glumeț, cu simțul umorului și al valorilor, un om care avea cultul prieteniei, și al spiritului de întraajutorare, un om care a făcut din clădirea Temco de pe strada Republicii nr. 65–67, o instituție culturală și științifică de prim rang. Prin plecare sa neașteptată dintre noi, cei care îl urmam și-i stăteam aproape, Clujul cultural și științific îi va simți multă vreme absența, iar comunitatea românească îl va regreta în eternitate.